Pomoc społeczna. Wspieranie rodziny

W 2024 r. z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 94,2 tys. beneficjentów, tj. mniej o 9,5% niż w 2022 r. Najwięcej beneficjentów odnotowano w Katowicach (8,6 tys.), Częstochowie (5,0 tys.) oraz Bytomiu i Sosnowcu (po 4,7 tys.), a najmniej w powiatach rybnickim i bieruńsko-lędzińskim (po 0,8 tys.). Największy spadek liczby beneficjentów w stosunku do 2022 r. wystąpił w Gliwicach (o 28,1%), Bielsku-Białej i powiecie rybnickim (po 20,3%) oraz Rybniku (o 16,7%). Natomiast największy wzrost liczby beneficjentów dotyczył powiatu cieszyńskiego (7,3%), Piekar Śląskich (o 4,0%) oraz powiatu kłobuckiego (o 3,8%).

Wśród 52,5 tys. gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej najwięcej, bo 69,5% stanowiły gospodarstwa jednoosobowe. W układzie terytorialnym według powiatów najwyższy odsetek gospodarstw jednoosobowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej odnotowano w Jaworznie (83,6%), następnie w Gliwicach (81,2%) oraz Częstochowie (78,1%), a najniższy w Rybniku (55,6%), następnie powiecie tarnogórskim (59,7%) oraz żywieckim (61,9%).

Natomiast wśród gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej pod względem kryterium dochodowego przeważały gospodarstwa o dochodzie poniżej kryterium dochodowego (56,3%). W Bielsku-Białej, Jaworznie, Tychach, Zabrzu i Żorach ze środowiskowej pomocy społecznej korzystały wyłącznie gospodarstwa poniżej kryterium dochodowego. Natomiast najniższy odsetek gospodarstw poniżej kryterium dochodowego odnotowano w Świętochłowicach (27,2%), następnie w Katowicach (27,6%) oraz Częstochowie (34,0%).

Mapa. Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem

Dane do mapy są dostępne w odrębnym pliku Excel.

Udział beneficjentów w liczbie ludności ogółem, określany jako zasięg korzystania z pomocy społecznej, był najniższy w kraju i wyniósł 2,2%, wobec 2,4% w 2022 r. W większości powiatów odnotowano spadek udziału beneficjentów, w tym najwyższy (o 0,7 p. proc.) w Gliwicach. Natomiast wzrost udziału beneficjentów dotyczył powiatu cieszyńskiego (o 0,2 p. proc.) oraz Chorzowa, Piekar Śląskich i powiatu kłobuckiego (o 0,1 p. proc.).

W 2024 r. działało 289 zakładów stacjonarnych pomocy społecznej, o 25 zakładów więcej niż w 2022 r. Najwięcej zakładów funkcjonowało w powiecie cieszyńskim (26), następnie w Katowicach i Bielsku-Białej (po 16) oraz w Częstochowie (14). Zakłady dysponowały 16,3 tys. miejsc, o 4,9% więcej niż w 2022 r. Najwięcej miejsc z zakładach znajdowało się w powiecie cieszyńskim (1 478), następnie w Częstochowie (877) oraz w Katowicach (842). W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców najwięcej miejsc przypadało w powiecie lublinieckim (91,2), następnie w cieszyńskim (85,1) i raciborskim (67,6), a najmniej w powiecie kłobuckim (4,8).

Mapa. Miejsca w zakładach stacjonarnych pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Dane do mapy są dostępne w odrębnym pliku Excel.

W zakładach przebywało 15,1 tys. osób, o 6,9% więcej niż w 2022 r. Najwięcej pensjonariuszy było w zakładach w powiecie cieszyńskim (1 316), następnie w Częstochowie (797) oraz w powiecie tarnogórskim (747).

W końcu 2024 r. w województwie działały 563 placówki opieki nad dziećmi do lat 3 (o 52 więcej niż w 2022 r.), w tym 470 żłobków i 93 kluby dziecięce. Najwięcej placówek funkcjonowało w Katowicach (56), następnie Sosnowcu (34) oraz Bielsku-Białej (29). Liczba miejsc w żłobkach wyniosła 21,9 tys., a w klubach dziecięcych – 1,9 tys. W stosunku do 2022 r. łączna liczba miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 wzrosła z 21,1 tys. do 23,9 tys. Na koniec 2024 r. w żłobkach i klubach dziecięcych przebywało 18 304 dzieci, wobec 17 922 w 2022 r. Wskaźnik liczby dzieci objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat wyniósł 218, podczas gdy rok wcześniej ukształtował się na poziomie 190.

Mapa. Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3

Dane do mapy są dostępne w odrębnym pliku Excel.

Dostępność opieki nad dziećmi do lat 3 była zróżnicowana terytorialnie. Najwyższy wskaźnik liczby dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat odnotowano w Katowicach (361),

Dąbrowie Górniczej (352), Sosnowcu (312), Tychach (308) i Żorach (300). Najniższą wartością wskaźnika charakteryzowały się powiaty kłobucki (47), rybnicki (58) oraz częstochowski (80).

Świadczenie wychowawcze w wysokości 800 zł wypłacane w ramach rządowego programu „Rodzina 800 plus" (do 31 grudnia 2023 r. „Rodzina 500 plus") przysługuje na każde dziecko w wieku do 18 lat, niezależnie od wysokości dochodu na osobę uzyskiwanego w rodzinie. Opis nie uwzględnia dodatku wychowawczego, wypłacanego na dzieci w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka. W 2024 r. świadczeniem wychowawczym w wysokości 800 zł miesięcznie objęto przeciętnie 744,3 tys. dzieci do 18 lat. Wartość wypłaconych świadczeń wychowawczych wyniosła 7 206,9 mln zł i była wyższa o 55,6% w porównaniu z 2022 r. Kwota świadczeń wychowawczych wypłaconych w województwie stanowiła 10,9% świadczeń wypłaconych w kraju. Najwyższą kwotę świadczeń wychowawczych, tj. 432,4 mln zł wypłacono w Katowicach na średnio miesięcznie 44,5 tys. dzieci. Natomiast najniższą kwotę 70,9 mln zł w Świętochłowicach na średnio miesięcznie 7,3 tys. dzieci.

Wykres. Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które wypłacono świadczenia Rodzina 800 plus

Dane do wykresu są dostępne w odrębnym pliku Excel.

Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych z minimum trojgiem dzieci. Przysługuje ona niezależnie od wysokości dochodu na osobę w rodzinie i wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do wielu dóbr i usług. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość korzystania m.in. ze zniżek na przejazdy kolejowe, darmowych wstępów do parków narodowych, niższych opłat paszportowych, a także zniżek na zakup żywności, ubrań, kosmetyków, książek czy paliwa.

W 2024 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 183,5 tys. rodzin (o 29,8% więcej niż w 2022 r.), które stanowiły 9,8% takich rodzin w kraju. W przekroju terytorialnym według powiatów, najwięcej rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny mieszkało w powiecie żywieckim (6,0% ogólnej liczby takich rodzin w województwie), następnie w powiecie cieszyńskim (5,5%) i bielskim (5,4%), natomiast najmniej w Świętochłowicach (0,7%).